

KONINKLIJKE BEROEPSORGANISATIE VAN GERECHTSDEURWAARDERS

Secretariaat
Prinses Margriet-
plantsoen 49
2595 BR Den Haag

Telefoon
+31 (0)70 890 35 30

E-mail
kbvg@kbvg.nl

Internet
www.kbvg.nl

Kamer van Koophandel
27356362

BTW nr.
8101.34.809

IBAN Nummers
NL46INGB0589131990
NL43ABNA0510721664

De Minister van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Den Haag, 10 maart 2015

Kenmerk: OJB/JR/902-0310

Betreft: reactie consultatie wetsvoorstel Modernisering beslagverbod roerende zaken

Excellentie,

Eind 2012 heeft de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (hierna: KBvG) het preadvies *Herziening van het beslagverbod roerende zaken. Een achterhaalde regeling bij de tijd gebracht* gepresenteerd. Dit preadvies is een praktische en wetenschappelijke verkenning naar de mogelijkheden om het beslagverbod roerende zaken (art. 447 en 448 Rv) uit te breiden en te moderniseren, uitmondend in een concreet wetsvoorstel met memorie van toelichting. De KBvG is verheugd dat haar preadvies tot het wetsvoorstel Modernisering beslagverbod roerende zaken heeft geleid, dat thans ter consultatie is voorgelegd.

Ambt van de gerechtsdeurwaarder

Op het eerste gezicht doet het wellicht vreemd aan dat het juist de KBvG is geweest die heeft gepleit voor uitbreiding en modernisering van het beslagverbod roerende zaken, en daarmee voor een inperking van beslagmogelijkheden. Naar de mening van de KBvG verklaart een juiste waardering van het ambt van de gerechtsdeurwaarder echter veel. De taak van de gerechtsdeurwaarder is in de kern beschouwd het waarborgen van de rechtsstaat door het voorkomen van eigenrichting. De gerechtsdeurwaarder dient te zorgen dat eenieder krijgt waar hij recht op heeft, dat wil zeggen niet alleen het recht van een schuldeiser op betaling, maar ook van een schuldenaar op bescherming. De gerechtsdeurwaarder let erop dat de regels van de rechtsstaat in acht worden genomen. Stuit hij daarbij op regels die voor verbetering vatbaar zijn, dan is juist hij, als degene die het recht in de praktijk uitvoert, degene die zulks op de agenda kan plaatsen.

Noodzaak tot uitbreiding en modernisering

Het beslagverbod roerende zaken heeft in twee eeuwen tijd nauwelijks ontwikkelingen doorgemaakt. In de op instigatie van Napoleon tot stand gekomen Code de procédure civile werden in de artikelen 592 en 593 een aantal beslagvrije zaken genoemd die als basis hebben gediend voor het huidige beslagverbod. Bij de invoering van de Nederlandse wetgeving in 1838 werden die bepalingen in feite in vertaalde vorm overgenomen. Nadien is er weinig veranderd. Bij de invoering van de Boeken 3 c.s. BW in 1992 is artikel 448 onder 3 Rv oud (dat geen beslag kon

worden gelegd op 1 koe, of 2 zwijnen, of 2 geiten of 4 schapen, ter keuze van degene tegen wie het beslag gedaan wordt, met het benodigde voeder voor dat vee gedurende een maand) geschrapd, omdat het als waarborg voor het bestaansminimum zijn nut had verloren nu de samenleving minder agrarisch was geworden. Hetzelfde is gebeurd met het in artikel 447 onder 3 Rv oud vermelde (geen beslag op de toerusting van personen in krijgsdienst), omdat dit een overlapping vormde met het beslagverbod van artikel 436 Rv (aangaande goederen bestemd voor de openbare dienst). Zaken die tot de eerste levensbehoeften gerekend kunnen worden, zijn in de loop van de tijd niet toegevoegd. Dit toont nut en noodzaak om, tegen de achtergrond van de toegenomen welvaart en een steeds complexer geworden samenleving, te komen tot een eigentijdse regeling van het beslagverbod.

Dichtbij het voorstel van de KBvG gebleven

In het preadvies stelt de KBvG voor om het beslagverbod roerende zaken grondig te actualiseren, waarbij specifiek wordt aangegeven welke roerende zaken niet in beslag genomen mogen worden, zodat het de schuldenaar en zijn gezinsleden niet onmogelijk wordt gemaakt om hun leven op een menswaardige manier voort te zetten. Zaken die nodig zijn voor het verwerven van de noodzakelijke inkomsten of voor scholing en studie blijven buiten beslag. Zaken met een 'bovenmatig' karakter kunnen wel in beslag worden genomen. Naast deze vernieuwingen bevat het voorstel van de KBvG ook de regel dat als de schuldenaar deelneemt aan een behoorlijk schuldhulpverleningstraject, het beslagverbod zich mede uitstrekt tot zijn gehele inboedel, voor zover niet bovenmatig. Dit sluit rechtstreeks aan bij wat er geldt indien op de schuldenaar de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is en kan derhalve worden gezien als een versterking van het zogenoemde 'minnelijke traject'. Het doet de KBvG deugd dat de door haar aangedragen aspecten stuk voor stuk terugkeren in het wetsvoorstel.

Enkele kanttekeningen

Het bovenstaande neemt niet weg dat de KBvG ook enkele kritische opmerkingen heeft. In het voorgestelde artikel 447 lid 3 wordt – in lijn met het preadvies van de KBvG – het verschil tussen het strenge en het iets minder strenge schuldsaneringsregime doorgetrokken naar het minnelijke traject. Wanneer de schuldenaar zich naar behoren inspant om met zijn schuldeisers tot een regeling van zijn schulden te komen, is er alle reden om hem iets meer ruimte te laten in de beschikking over zijn roerende zaken. Men kan hierin een aansporing zien voor de goedwillende schuldenaar. De KBvG is echter bezorgd over het gebrek aan voorwaarden dat in het wetsvoorstel aan deze inspanning wordt gesteld. Op pagina 21 van de memorie van toelichting wordt opgemerkt:

“Strikt genomen valt een goedwillende schuldenaar die zich bij de schuldbemiddeling wil laten begeleiden maar door externe omstandigheden (bijvoorbeeld een wachtlijst) nog niet wordt bijgestaan, niet onder het soepeler regime van artikel 447 onder lid 3 Rv. Het is evenwel niet met de aan de wettekst ten grondslag liggende gedachte te verenigen dat de gerechtsdeurwaarder deze schuldenaar gelijk stelt aan een kwaadwillende schuldenaar. Een redelijke wetstoepassing brengt met zich mee dat ook in de periode dat nog uitsluitel moet worden gegeven op een verzoek tot schuldhulpbemiddeling schuldenaren onder het regime van het derde lid vallen.”

De voorgestelde tekst van artikel 447 lid 3 maakt, in combinatie met hetgeen in de memorie van toelichting over deze bepaling wordt opgemerkt, dat sprake is van een open, zelfs onbepaalde norm. Het gevolg is dat er een disbalans ontstaat tussen enerzijds het belang van de schuldenaar en anderzijds dat van de schuldeiser. Als niet binnen een redelijke termijn (bijvoorbeeld zes maanden) schuldhelpverlening kan worden geboden, behoort dat in de risicosfeer van de schuldenaar te liggen. Voorkomen moet worden dat een schuldenaar eenvoudig 'op de lijst' kan worden geplaatst en vervolgens gedurende jaren gevrijwaard is van beslag op zijn inboedel, zonder dat er aan de afbouw van zijn schulden wordt gewerkt.

Daarnaast kan de keuze om het ruimere regime van toepassing te verklaren door het enkele plaatsen op de wachtlijst en zonder het stellen van nadere voorwaarden, ertoe leiden dat de wachtlijsten aanzienlijk zullen toenemen. Zeker als het beslag ook nog kan worden opgeheven. Het lijkt de KBvG daarom effectiever, en ook juister, dat als een begrenzing in de tijd wordt aangebracht de executant wel beslag kan leggen, maar dat geen verkoop kan volgen zolang de schuldenaar op de wachtlijst staat. Het beslag heeft dan een schorsende werking. Kan niet binnen een termijn van zes maanden schuldhelpverlening worden geboden, dan herleeft het beslag, valt de schuldenaar terug naar het soberder regime en kan alsnog tot verkoop worden overgegaan. Op die manier wordt ook de schuldhelpverlener geprikkeld om voortvarend met de problemen van de schuldenaar aan de slag te gaan. Via een actieve informatieplicht zou de schuldenaar en/of de schuldhelpverlener de gerechtsdeurwaarder op de hoogte moeten houden van de voortgang van het verzoek tot schuldhelpverlening.

Tot slot zou, om redenen van praktische aard, de mogelijkheid voor de schuldenaar om in aanmerking te komen voor het ruimere regime begrensd moeten worden tot een week voorafgaand aan de executieverkoop. Anders ontstaat in de ogen van de KBvG de onwenselijke situatie dat een schuldenaar – in het uiterste geval op de dag van verkoop – nog een verzoek doet tot schuldhelpverlening, terwijl alle kosten en afspraken dan al zijn gemaakt. Dat frustrereert de executie onnodig. Een schuldeiser moet op een bepaald moment ook weten waar hij aan toe is.

Ter afronding

De KBvG is ervan overtuigd dat met in achtneming van haar opmerkingen een evenwichtige regeling ontstaat, waarin voldoende tot uitdrukking wordt gebracht dat niet alleen op de schuldhelpverlener, maar ook op de gerechtsdeurwaarder de maatschappelijke verantwoordelijkheid rust om bij te dragen aan het oplossen van de problemen van de schuldenaar. De schuldenaar moet daarvoor wel openstaan. Is dat niet het geval, dan geldt een soberder – maar in vergelijking met thans nog altijd – ruimere bescherming.

Hoogachtend,
Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders,
Namens deze,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'O.J. Boeder', with a stylized flourish.

mr. O.J. Boeder
Portefeuillehouder Ambtsuitoefening